תנ״ך · אחרונים · חיד״א · חומת אנך · נביאים

חומת אנך על נחום

רבי חיים יוסף דוד אזולאי [החיד"א]

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

חומת אנך על נחום

רבי חיים יוסף דוד אזולאי [החיד"א]

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/חומת-אנך-על-נחום/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611160902 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
פסוק א 4
פסוק ב 4
פסוק ז 4
פסוק יב 4
פרק ב 5
פסוק א 5
פסוק ט 5
פרק ג 5
פסוק א 5
פסוק ג 5
פסוק ז 6

פרק א

פסוק א

משא נינוה. תרגם יהונתן והביאו רש"י ז"ל מלקדמין אתנבי עלה יונה בן אמיתי ותבת מחובהא וכדו דאוסיפה למחטי תב ואתנבי עלה נחום מדבית אלקוש:

פסוק ב

אל קנוא ונוקם ה' נוקם ה' ובעל חמה וכו'. אפשר לפי מ"ש הרמ"ע ז"ל דהגוים אין להם תשובה. ועניין נינוה שנראה שהועילו בתשובתם לא למחות העון אלא להאריך זמן וכמו שכתבנו בעניותנו לעיל בנבואת יונה. לפ"ז אפשר דזה כונת הכתוב אל קנוא ונוקם ה' לומר שבנבואת יונה ששבו והיה נראה שנתקבלה תשובתם ונסלח עונם. לז"א אל קנוא ונוקם ה' עדיין עונות נינוה קיימים ונוקם ה' ליפרע מהם עונות ראשונים נוקם ה' ובעל חמה על שעתה הוסיפו לחטוא ובעל חמה שחזרו מתשובתם אשר נכנעו וחרדו חרדה גדולה ועתה הוסיפו על חטאתם. ואמר נוקם ה' לצריו כלומר זה שאמרתי שלא הועילו בתשובתם היינו לגוים שאין להם תשובה נוקם ה' לצריו דוקא משא"כ ישראל:

פסוק ז

טוב ה' למעוז ביום צרה ויודע חוסי בו. פירוש הגם דאמר לפני זעמו מי יעמוד אפ"ה בעת הזעם טוב ה' למעוז ביום צרה להזמין הצלה ויודע פי' מחבב החוסים בו להצילם:

פסוק יב

אם שלמים וכן רבים וכו'. פ"ק דגיטין דרשו בהאי קרא אם רואה אדם שמזונותיו מצומצמים יעשה מהם צדקה וכ"ש כשהם מרובים וכן נגוזו כל הגוזז נכסיו ועושה מהם צדקה ניצול מדינה של גהינם וענתך לא אענך עוד שאין מראין לו סימני עניות ע"ש כל המאמר באורך ופירש"י ז"ל אם שלמים מצומצמין והכי קאמר אם שלמים מזונתיך וכ"ש אם רבים עכ"ל ומשמע דפירושא דקאמר הוא על הכתוב ויש להבין דקרא קאמר וכן רבים והוא קאמר וכ"ש ובשלמא בש"ס דקאמר וכ"ש כשהם מרובים אפשר דלאו לפירוש הכתוב קאמר אלא קושטא קאמר דמצומצמין יעשה צדקה וכ"ש כשהם מרובים אבל רש"י ז"ל נראה דפירוש הכתוב מפרש. ועין רואה דהש"ס קאמר וכ"ש שהם מרובים ורש"י כתב וכ"ש אם רבים כדכתיב רבים. ותו צריך להבין אם שלמים תיבת אם לכאורה צריך ישוב גם תיבת וכן נגוזו תיבת וכן נראית טפילה. ואפשר לישב הכתוב לפי דרשא זו. ונקדים מה שפירש הרב מהר"ר יעקב שטרימר ז"ל משנת תן לו משלו שאתה ושלך שלו פירש דמה שצריך לפרנסתו הוא שלו כי ה' נותן לחם לכל בשר והיתר על פרנסתו

של הקב"ה וז"ש תן לו משלו מהיתר על צורכך שהוא שלו ולפי האמת גם מה שאתה צריך לפרנסתך שלו זהת"ד בקיצור נמרץ וזהו שאמר אם שלמים וכן רבים פירוש אם האדם יבין דמה שצריך לו והיתר הכל מהקב"ה וזהו אם שלמים מצומצמין וכן רבים שוים בעיניו שהכל מה' וכן כפ"ז נגוזו שיעשה צדקה בין אם הם מצומצמין בין מרובין אז ניצול מגהינם וכן לא יראה סימני עניות ודוק כי קצרתי:

פרק ב

פסוק א

הנה על ההרים רגלי מבשר וכו'. אפשר בזכות אבות הנקראים ההרים נעשה לכם נס ונכרת סנחריב. א"נ על ההרים בזכות הר סיני שקבלתם התורה וחזקיה עסק בתורה והרביץ תורה הרבה ובזכות הר המוריה בית המקדש שמקריבין קרבנות וזהו על ההרים הר סיני והר המוריה זכיתם לרגלי מבשר. והיינו על התורה ועל העבודה:

פסוק ט

ונינוה כבריכת מים וכו'. כתב בספר עומר השכחה פירוש משלי בדף קי"ח ע"א שקבלה בידם מהקדמונים שנינוה היא שרשא"ל בינה לבין אל'גזאייר כמו יום ונחום נתנבא דאחרית נינוה שתטבע בים ויעלה עליה הים וישטפנה כאומרו ונינוה כברכת מים וכו' וכל אותה הנבואה מורה שאחריתה הוא זה וכן היה ואמרו יושבי הכפר הזה של שרשא"ל שכשילכו לשוט באותו הים ויהיה הים שוקט מזעפו יראה להם כבתים וכקשתות הבנין טבועים ושקועים כי נבלעה בתהום ולא נשאר אלא כפר בעלמא ועוד האריך בזה ע"ש:

פרק ג

פסוק א

כחש פרק. הוא לשון גזל שפורק דבר מיד אחר וכן ופרקת עולו פורק ואין מציל ומרכבה בסגול המ"ם לדעת בעל המסרה אבל במקצת ספרים מדויקים נמצא בפתח המ"ם:

פסוק ג

יכשלו בגויתם. וכשלו קרי וכן הוא בכ"ד הגדול וכן הוא בסכ"י אכן בדפוס בומבירגי יכשלו כ"ש בשבא מבפנים ומבחוץ כתוב יכשלו כ"ף קמץ שי"ן שבא. דברי אמת כתיבת יד להרב מהר"ר שלמה עדני ז"ל:

פסוק ז

כל ראיך ידוד ממך. כפי מ"ש בעומר השכחה נראית בים איך נטבעה וכתב עוד שם דגם בדרך יבשה מהלך חצי יום נראים בנינים גדולים ע"ש וזהו מאי דכתיב לקמן תהי נעלמה שתהיה נעלמת מן העולם ה' ברחמיו יצילנו מכל צרה ולעבודתו יחיינו מחיי חיים: